

PUNCT DE VEDERE

al Centrului de Procedură civilă, Facultatea de Drept - Universitatea din București
referitor la următoarele chestiuni:

1. ***Dacă pentru activitatea de curator special este necesară prezența avocatului curator la fiecare termen de judecată;***
2. ***Dacă este posibilă stabilirea domiciliului procesual al părții la sediul profesional al avocatului curator, cu privire la dreptul acestuia de exercitare a profesiei de avocat.***

I. Preliminarii

Prezentul punct de vedere analizează într-un mod neexhaustiv instituția curatorului special (*curator litis*), calitate care odată cu intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură civilă, revine în mod exclusiv avocaților. De asemenea, Legea nr. 25/2017 privind modificarea Legii nr. 51/1995 enumeră activitățile de curatelă specială printre actele prin care se realizează activitatea profesională a avocatului¹.

Noua legislație procesual civilă, augmentează, într-o manieră benefică, rolul avocatului în cadrul procesului civil și prin reglementarea în art. 58 NCPC a instituției **curatelei speciale**.

În acest sens, potrivit normei legale sus-citate, numirea curatorului special se face de către instanța care judecă procesul, dintre avocații anume desemnați în acest scop de barou pentru fiecare instanță judecătorească, curatorul special având toate drepturile și obligațiile prevăzute de lege pentru reprezentantul legal.

Așadar, sintagma de curator special se adresează exclusiv avocaților, care își manifestă expres dorința de a fi numiți în această calitate, în anumite litigii aflate spre soluționare pe rolul instanțelor de judecată. Modalitatea prin care această intenție se poate materializa este solicitarea scrisă a avocaților interesați, care se adresează barourilor pe tabloul cărora sunt

¹ A se vedea, Tr.C. Briciu, *Principalele modificări aduse Legii nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat*, disponibil pe www.juridice.ro. Se arată că reglementarea expresă în legea specială a activității de *curatela litis* ca fiind specifică profesiei de avocat are o triplă semnificație juridică: **i)** această activitate intră sub ceea ce tradițional se numește „*monopolul profesiei de avocat*” iar exercitarea de persoane care nu au această calitate intră sub incidența art. 26 din lege; **ii)** remunerația curatorului reprezintă venit din activități profesionale și tratată ca atare sub aspect contabil și fiscal; **iii)** manifestarea avocatului în calitate de curator se supune normelor statutare și deontologice aplicabile profesiei de avocat sub aspecte precum secretul profesional, confidențialitatea, respectarea solemnității ședinței, iar abaterea de la aceste norme atrage **răspunderea disciplinară**.

înscriși, astfel încât nominalizarea acestora să se facă pe baza registrului public special întocmit și actualizat periodic [art. 91¹ alin. (3) din Statutul profesiei de avocat].

II. Scurte repere istorice

Instituția curatei speciale nu este nouă. Ea a existat și în vechea reglementare, având însă o sferă de aplicare mai redusă, respectiv atunci când parte în proces era un incapabil sau un interzis care nu avea un reprezentant legal, în caz de pericol de întârziere, președintele tribunalului putea numi un curator special, care să reprezinte interesele incapabilului, până la numirea unui reprezentant legal (art. 66 C. proc. civ. 1865, în forma în vigoare înainte de 1948)².

De asemenea, un alt caz în care intervenea curatorul special era acela al persoanei dispărute, situație în care președintele tribunalului de la ultimul domiciliu al acestuia, la cererea părții interesate, numea un curator special, pentru reprezentarea în instanță a intereselor celui dispărut (art. 621 – art. 623 C. proc. civ. 1865, în forma în vigoare înainte de 1948).

Urmare reformei judiciare din anul 1948, care a generat modificări importante a Codului de procedură civilă 1865, curatela specială, ca instituție, a fost păstrată, fiind însă definită mult mai clar.

Astfel, în art. 44 C. proc. civ. 1865, în forma în vigoare după 1948, curatela specială era considerată o reprezentare legală temporară³ în anumite situații excepționale, adică atunci când o persoană lipsită de capacitate de exercițiu nu avea reprezentant legal și exista urgență în judecarea cauzei; la cererea părții interesate, instanța putea numi un curator special pentru reprezentarea celui lipsit de capacitate de exercițiu până la numirea unui reprezentant legal. De asemenea, instanța numea un curator special atunci când exista conflict de interese între reprezentant și cel reprezentat⁴.

Remarcăm că, spre deosebire de forma anterioară anului 1948, legiuitorul nu a mai păstrat curatela dispărutului.

² Pentru detalii, a se vedea E. Herovanu, *Principiile procedurii judiciare*, vol. I, Institutul de Arte Grafice "Lupta" N. Stroilă, București, 1932, pp. 187-188.

³ A se vedea pentru detalii I. Stoenescu, S. Zilberstein, *Drept procesual civil. Teoria generală*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1983, p. 285.

⁴ S-a decis că instanța are obligația și nu opțiunea de a numi curator special, așa cum rezultă din redactarea art. 44 C. proc. civ. 1865, în forma în vigoare după 1948, atunci când există contrariedade de interese între reprezentant și reprezentat. T. S., Plen, dec. de îndr. nr. 6/1959, în S. Zilberstein, V.M. Ciobanu, *Drept procesual civil. Îndreptar de practică judiciară*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1980, pp. 99-101; *adde* T.S., s. civ., dec. nr. 2609/1974, în Culegere de Decizii a Tribunalului Suprem pe anul 1974, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1975, pp. 199-200.

Prin O.U.G. nr. 138/2000, art. 44 C. proc. civ. 1865 a fost completat în sensul instituirii unei curatele speciale în procesul civil, atunci când persoana juridică, chemată să stea în judecată, nu avea reprezentant legal.

III. Cazurile în care operează curatela specială în procesul civil

Instituția curatelei speciale a fost instituită de legiuitor cu scopul de a preveni și a înlătura nesocotirea drepturilor procesuale ale persoanelor prevăzute de dispozițiile art. 58 NCPC⁵.

Ea a fost mult mai bine definită și structurată în noua legislație procesual civilă, cu scopul manifest de a constitui unul din mijloacele necesare pentru aplicabilitatea practică a unor principii fundamentale ale procesului civil, cum ar fi: *principiul dreptului la apărare* – art. 13 NCPC, *principiul privind dreptul la un proces echitabil, în termen optim și previzibil* – art. 6 NCPC, *principiul contradictorialității* – art. 14 NCPC.

Potrivit Noului Cod de procedură civilă, curatela specială se poate institui în următoarele cazuri:

- a. în caz de urgență, dacă persoana fizică lipsită de capacitate de exercițiu a drepturilor civile sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu are reprezentant legal – **art. 58 alin. (1) teza I și alin. (2) NCPC;**
- b. în caz de conflict de interese între reprezentantul legal și cel reprezentat – **art. 58 alin. (1) teza a II-a NCPC;**
- c. când persoana juridică ori o entitate din cele prevăzute la art. 56 alin. (2) NCPC chemate să stea în judecată nu are reprezentant – **art. 58 alin. (1) teza a III-a NCPC;**
- d. când legea prevede sau când circumstanțele cauzei o impun pentru a se asigura dreptul la un proces echitabil, judecătorul poate numi pentru oricare parte din proces un reprezentant în condițiile art. 58 alin. (3) NCPC, arătând în încheiere limitele și durata reprezentării – **art. 80 alin. (4) NCPC;**
- e. în cazul citării prin publicitate în condițiile **art. 167 alin. (3) NCPC;**
- f. în cazul coparticipării procesuale, dacă părțile nu își aleg un mandatar sau nu se înțeleg asupra persoanei mandatarului – **art. 202 alin. (3) teza a II-a NCPC;**
- g. în cazul citării moștenitorilor, până la intervenirea lor în proces, printr-un curator special numit de instanță – **art. 155 alin. (1) pct. 15 NCPC;**
- h. în cazul decesului debitorului în faza executării silite – **art. 687 alin. (1), art. 688 alin. (1) și (3) și art. 689 NCPC;**

⁵ Cu privire la aspecte de control de constituționalitate, a se vedea CC, dec. nr. 377 din 26 iunie 2014, M. Of. nr. 693 din 23 septembrie 2014 și dec. nr. 364 din 25 iunie 2014, M. Of. nr. 542 din 22 iulie 2014.

Norma legală generală – art. 58 NCPC, prevede expres drept condiție de existență – urgența. Cu toate că această condiție este menționată într-un text care constituie cadrul general al curatei, ea este necesară numai în cazul prevăzut la art. 58 alin. (1) teza I NCPC iar nu și în celelalte cazuri prevăzute de lege.

Întrucât art. 58 alin. (1) teza I NCPC nu definește urgența, aceasta va trebui în mod necesar să se raporteze la situația procesuală concretă a persoanei lipsite de ocrotire.

În funcție de cauza care a generat numirea curatorului special, reprezentarea poate să fie temporară sau pe toată durata procesului.

Aici trebuie să facem distincția între situațiile prevăzute expres de lege. Astfel:

- când numirea curatorului s-a făcut pentru apărarea intereselor celui lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, durata numirii este limitată până la desemnarea reprezentantului sau ocrotitorului legal;
- când numirea curatorului se face pentru apărarea intereselor persoanei juridice sau entității fără personalitate juridică, în momentul în care acestea își vor desemna organele de conducere, numirea curatorului special încetează;
- când desemnarea curatorului se impune pentru protejarea intereselor părții aflate în conflict de interese cu reprezentantul sau ocrotitorul legal, numirea curatorului special va înceta doar în momentul în care conflictul de interese între reprezentant și reprezentat va înceta⁶.

IV. Analiza problematicei ce face obiectul opiniei științifice

1. Dacă pentru activitatea de curator special este necesară prezența avocatului curator la fiecare termen de judecată.

După cum am precizat în debutul prezentului punct de vedere, curator special poate să fie doar un avocat dintre cei anume desemnați de barou.

Pentru a putea răspunde la prima chestiune ce face obiectul prezentei opinii științifice, trebuie să plecăm de la rațiunea care a generat instituția curatei judiciare, anume aceea de asigurare a unui drept la apărare corespunzător, în procesul civil, astfel cum acesta este definit în art. 24 din Constituție, indiferent dacă ne găsim în faza de judecată sau în cea de executare silită.

⁶ În această situație, dacă, până la intervenirea unei hotărâri judecătorești definitive în speță, reprezentatul nu devine major, astfel încât să înceteze reprezentarea sau ocrotirea legală, curatela specială va dura până la finalizarea procesului.

Prin raportare la cazurile în care poate interveni *curatela litis*, enumerate la punctul III de mai sus, considerăm că trebuie făcută o analiză distinctă pentru fiecare caz de reprezentare în parte.

De altfel, problematica curatelei judiciare se regăsește și în aspectele de practică neunitară a instanțelor⁷, făcând obiectul unor analize, din păcate neexhaustive, ci doar cu privire la cazul prevăzut la art. 167 alin. (3) NCPC, pe care îl vom analiza la lit. e) din prezenta opinie.

Astfel, primele trei cazuri, reglementate de norma legală generală, respectiv art. 58 NCPC, le vom analiza împreună, având în vedere că sunt dictate de realități juridice apropiate (*eadem ratio legis*):

- a. *în caz de urgență, dacă persoana fizică lipsită de capacitate de exercițiu a drepturilor civile sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu are reprezentant legal – art. 58 alin. (1) teza I și alin. (2) NCPC;*
- b. *în caz de conflict de interese între reprezentantul legal și cel reprezentat – art. 58 alin. (1) teza a II-a NCPC;*
- c. *când persoana juridică ori o entitate din cele prevăzute la art. 56 alin. (2) NCPC chemate să stea în judecată, nu are reprezentant – art. 58 alin. (1) teza a III-a NCPC.*

Pornind de la premisa că în momentul în care este desemnat în această calitate, curatorul special are toate drepturile și obligațiile prevăzute de lege pentru reprezentantul special – art. 58 alin. (3) teza a II-a NCPC, în cele ce urmează vom face o scurtă prezentare a noțiunii de **reprezentant legal**.

Astfel, prin raportare la dispozițiile exprese ale art. 80 alin. (1) teza a II-a NCPC, reprezentarea poate fi legală, convențională sau judiciară⁸.

În cazul persoanelor fizice, reprezentarea este legală pentru cei lipsiți de capacitate de exercițiu în două cazuri, respectiv minorul sub 14 ani și cel pus sub interdicție.

De altfel, art. 80 alin. (2) NCPC prevede că persoanele fizice lipsite de capacitate de exercițiu stau în judecată prin reprezentant legal, care sunt, în cazul minorului: părinții, iar în lipsa acestora, tutorele ori cei care îl reprezintă pe cel dat în plasament. Iar în cazul persoanei

⁷ A se vedea pentru detalii, minuta întâlnirii președinților secțiilor civile ale curților de apel, Timișoara, 19-20 noiembrie 2015, pp. 9-11, disponibilă pe www.csm1909.ro.

⁸ De altfel și art. 1.295 NCC prevede că puterea de a reprezenta poate rezulta fie din lege, fie dintr-un act juridic ori dintr-o hotărâre judecătorească, după caz.

puse sub interdicție, reprezentantul legal este tutorele desemnat în condițiile art. 166 NCC sau curatorul special⁹, numit până la soluționarea cererii de punere sub interdicție judecătorească.

În cazul societăților, reprezentarea legală în raporturile cu terții și în justiție se exercită prin administrator, prin consiliu de administrație ori prin președinte¹⁰.

Având în vedere că persoanele aflate în situațiile care au condus la reglementarea curatei – minori, puși sub interdicție – pot sta în judecată numai prin reprezentant, iar legiuitorul are în vedere o apărare completă și efectivă a acestora, iar nu una parțială și ineficientă, normele fiind impregnate de interesul public al asigurării echilibrului procesual, ca o condiție a procesului echitabil, nu putem decât să apreciem caracterul obligatoriu al prezenței curatorului la fiecare termen de judecată. Fără prezența acestuia procesul nu poate continua, instanța fiind obligată să amâne judecata cauzei, cu consecințe asupra termenului optim și previzibil al procedurii.

Mutatis mutandis raționamentul se aplică în mod corespunzător și în cazul interzițiilor judecătorești, precum și societăților aflate în situația prevăzută la art. 58 NCPC.

De altfel, prezența avocatului la fiecare termen reprezintă o obligație legală a avocatului [art. 40 alin. (1) Legea nr. 51/1995]. Aceasta se aplică și cazurilor în care este curator judiciar, dacă din lege sau actul de numire nu rezultă o limitare a obligațiilor sale, deoarece Legea nr. 25/2017 a cuprins curatela judiciară în activitățile specific profesiei de avocat. Faptul că, spre deosebire de reprezentarea convențională, neprezentarea avocatului – curator judiciar – are drept consecință amânarea procesului, sub sancțiunea nulității actelor efectuate la acel termen, decurge din importanța pe care legiuitorul a acordat-o nevoii de echilibru procesual, manifestat prin efectivă apărare a unor categorii de justițiabili considerați a fi în dificultate și care prezintă particularitatea că nu își pot alege reprezentantul.

⁹ Precizăm faptul ca acest curator special, numit în procedura specială a punerii sub interdicție judecătorească prevăzute de art. 936-943 NCPC, nu este numit în baza art. 58 NCPC, ci în baza art. 938 alin. (3) NCPC, care prevede că dacă este cazul, președintele va numi un curator în condițiile prevăzute de Codul civil. Numirea curatorului este obligatorie în vederea reprezentării în instanță a celui a cărui punere sub interdicție judecătorească este solicitată, atunci când starea sa de sănătate împiedică prezența sa personală.

¹⁰ A se vedea și dec. nr. 9 din 4 aprilie 2016, pronunțată de I.C.C.J., completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, a pronunțat o hotărâre prealabilă și a stabilit că, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 84 alin. (1) NCPC, cererea de chemare în judecată și reprezentarea convențională a persoanei juridice în fața instanțelor de judecată nu se pot face prin mandatar persoana juridică, nici prin consilierul Juridic sau avocatul acesteia din urmă. Există însă o excepție, de la regula interpretativă anterioară, în cazul reprezentării persoanelor juridice prin consilieri de proprietate intelectuală cu privire la care s-a decis că poate fi asigurată și prin consilierul juridic angajat al uneia dintre formele de exercitare ale profesiei de consilier în proprietate industrială, în măsura în care consilierul Juridic are și calitatea de consilier în proprietate industrială – I.C.C.J., completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, dec.nr. 2/2017.

Pe cale de consecință, în aceste trei cazuri prevăzute expres de art. 58 NCPC, apreciem că prezența la fiecare termen de judecată a curatorului special este obligatorie, pentru că, spre pildă, în cazul minorului, i s-ar știrbi dreptul la apărare în procesul civil, iar principiul care dă preeminența interesului superior al copilului al fi încălcat în mod vădit.

d. când legea prevede sau când circumstanțele cauzei o impun pentru a se asigura dreptul la un proces echitabil, judecătorul poate numi pentru oricare parte din proces un reprezentant în condițiile art. 58 alin. (3) NCPC, arătând în încheiere limitele și durata reprezentării – art. 80 alin. (4) NCPC

În acest caz special, prevăzut de art. 80 alin. (4) NCPC, circumstanțele care pot impune desemnarea unui curator judiciar pot fi determinate, spre pildă, de gradul ridicat de complexitate a cauzei prin raportarea la partea în nevoie, la faptul că aceasta nu are un apărător calificat, dar nici nu întrunește condițiile pentru acordarea ajutorului public judiciar, iar, dacă instanța nu ar desemna un reprezentant, s-ar nesocoti principii fundamentale ale procesului civil, cum ar fi dreptul la un proces echitabil și principiul egalității.

Având în vedere redactarea fără echivoc a acestui caz de reprezentare, în sensul că numirea curatorului se face în condițiile art. 58 alin. (3) NCPC, arătându-se în încheiere limitele și durata reprezentării, ar putea rezulta că în acest caz sunt incidente doar două din cele trei condiții prevăzute în textul legal anterior citat, respectiv numirea curatorului de către instanța care judecă procesul și cea referitoare la persoana reprezentantului – un avocat dintre cei anume desemnați de către barou pentru fiecare instanță judecătorească.

A contrario, curatorul special numit în baza art. 80 alin. (4) NCPC nu ar avea drepturile și obligațiile prevăzute de lege pentru reprezentantul legal.

Totuși, considerăm că pentru existența calității de curator special, trebuie întrunite cumulativ cele trei condiții impuse de art. 58 alin. (3) NCPC, de aceea și în acest caz prevăzut de art. 80 alin. (4) NCPC, pentru a evita interpretarea unei posibile lacune legislative, curatorul special numit în baza textului de lege anterior citat, va avea tot drepturile și obligațiile prevăzute de lege pentru reprezentantul legal și nu pentru cel judiciar.

De aceea, în opinia noastră, în această situație, în care legiuitorul a transgresat stabilirea limitelor reprezentării către judecător, se va aprecia de la caz la caz dacă este necesară sau nu prezența curatorului special la fiecare termen de judecată. Iar în măsura în care actul de numire nu fixează anumite limite, sunt aplicabile cele menționate în privința cazurilor de la art. 58 NCPC lit. a,b și c din prezentul punct de vedere.

e. în cazul citării prin publicitate în condițiile art. 167 alin. (3) NCPC

În cazul încuviințării citării prin publicitate, instanța are obligația de a desemna un curator dintre avocații anume desemnați de barou, în condițiile art. 58 NCPC, care va fi citat la dezbateri pentru reprezentarea intereselor pârâtului.

Din redactarea normei legale, o problemă care se poate ridica în acest caz special de curatela, ar fi acela de a ști dacă curatorul este citat numai la dezbaterile finale sau și la cercetarea procesului?

După cum am arătat și cu altă ocazie¹¹, sintagma “dezbateri” nu trebuie înțeleasă *stricto sensu*, adică de prezența obligatorie doar la momentul punerii concluziilor pe fondul cauzei, astfel cum aceasta este prevăzută în art. 389-394 NCPC, în opoziție cu sintagma “cercetarea procesului”, când curatorul nu ar avea obligația de a fi prezent.

În accepțiunea art. 167 alin. (3) NCPC, termenul de “dezbateri” are o semnificație *lato sensu*, generală, care cuprinde orice discuție făcută în fața instanței de judecată, indiferent de etapa în care se află procesul.

O altă problemă, care se poate ridica în acest caz special de curatelă, este de a ști ce se întâmplă dacă curatorul desemnat în cauză nu este prezent la dezbateri.

Apreciem¹² că în situația absenței curatorului de la dezbateri este blocată judecarea cauzei, instanța fiind obligată să o amâne, luând, atunci când consideră ca este necesar pentru buna desfășurare a procesului, măsura înlocuirii curatorului special.

În caz contrar, judecarea cererii în absența curatorului va face să fie incidentă sancțiunea nulității, necondiționate de vătămare, a actelor de procedură efectuate în cauză, astfel cum rezultă fără echivoc din dispozițiile art. 176 pct. 2 NCPC.

De aceea, în opinia noastră, prezența curatorului special la fiecare termen de judecată, atunci când este desemnat în condițiile art. 167 alin. (3) NCPC este obligatorie¹³.

¹¹ A se vedea pentru detalii, V.M. Ciobanu, Tr.C. Briciu, *Câteva reflecții în legătură cu soluțiile din doctrină și jurisprudență privind unele probleme ivite în aplicarea Noului Cod de procedură civilă*, în RRDP nr. 4/2014, p. 99.

¹² *Ibidem*.

¹³ În minuta întâlnirii președinților secțiilor civile ale curților de apel, Timișoara, 19-20 noiembrie 2015, s-a concluzionat că textele de lege în discuție nu impun *ab initio* și în toate cazurile prezența curatorului la dezbateri, respectiv obligația acestuia de a formula întâmpinare, instanța urmând să aprecieze, de la caz la caz, respectarea garanțiilor unui proces echitabil referitor la partea reprezentată prin curator și să dispună măsurile care se impun. Iar în situația în care sunt stabilite, în cauză, obligații în sarcina curatorului, în caz de neîndeplinire, pot fi aplicate sancțiunile prevăzute de art. 187 alin. (1) pct. 2 lit. c) NCPC. De asemenea, s-a apreciat că în caz de sancționare a curatorului, se poate dispune și sesizarea baroului cu privire la neîndeplinirea mandatului de către avocatul desemnat, precum și înlocuirea curatorului, dacă situația este de natură să producă consecințe asupra soluționării cu celeritate a cauzei. p. 10.

- f. *în cazul coparticipării procesuale, dacă părțile nu își aleg un mandatar sau nu se înțeleg asupra persoanei mandatarului – art. 202 alin. (3) teza a II-a NCPC*

Potrivit dispozițiilor art. 202 alin. (1) NCPC, în procesele în care, în condițiile art. 59 NCPC, sunt mai mulți reclamânți sau pârâți, ținând cont de numărul foarte mare al acestora, de necesitatea de a se asigura desfășurarea normală a activității de judecată, instanța va putea dispune, prin rezoluție, reprezentarea lor prin mandatar și îndeplinirea procedurii de comunicare a actelor procesuale numai pe numele mandatarului, la domiciliul sau sediul acestuia.

Norma legală anterior citată trebuie coroborată cu situația de excepție prevăzută de art. 202 alin. (3) teza a II-a NCPC, potrivit căreia în situația în care reclamânții sau pârâții nu își aleg un mandatar ori nu cad de acord asupra persoanei mandatarului, judecătorul va numi, prin încheiere, un curator special, potrivit art. 58 alin. (3) NCPC, care va asigura reprezentarea reclamânților sau, după caz, a pârâților și căruia i se vor comunica actele de procedură.

În acest caz, curatorul special are calitatea de reprezentant judiciar, care în mod evident asigură o reprezentare calificată, însă cu un obiect limitat la asigurarea cursivității procedurii prin înlăturarea piedicilor privind citarea și comunicarea actelor procesuale. Ratiunea legiuitorului a fost aceea de asigurare a unei bune administrări a justiției, curatorul special fiind un veritabil mandatar procesual pentru îndeplinirea procedurii, adică persoana în drept să primească citația și celelalte acte de procedură supuse procedurii de comunicare¹⁴.

De aceea, considerăm că prin sintagma *va asigura reprezentarea (s. ns.)* utilizată în norma legală analizată, nu trebuie înțeles în mod necesar prezența la fiecare termen de judecată a curatorului special, ci persoana anume desemnată de instanță, pentru comunicarea actelor de procedură, până când părțile vor cădea de acord cu privire la numirea unui mandatar comun. Iar în cazul în care părțile nu o vor face, curatorul special astfel desemnat, va acționa pe toată durata procesului.

- g. *în cazul citării moștenitorilor, până la intervenirea lor în proces, printr-un curator special numit de instanță, la domiciliul acestuia – art. 155 alin. (1) pct. 15 NCPC*

Art. 155 alin. (1) pct. 15 NCPC, trebuie analizat prin corelarea cu dispozițiile art. 412 alin. (1) pct. 1 NCPC, potrivit căruia judecarea cauzelor se suspendă de drept prin decesul uneia dintre părți, până la introducerea în cauză a moștenitorilor, în afară de cazul când partea interesată cere termen pentru introducerea în cauză a acestora.

¹⁴ A se vedea și Gh. Florea, în V.M. Ciobanu, M. Nicolae (coord.), *Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 752.

Așadar, atunci când nu se dispune suspendarea judecării și se acordă termen pentru introducerea în cauză a moștenitorilor părții decedate, instanța va numi un curator special, care să fie citat în calitate de reprezentant al acestora până la intervenirea lor în proces.

În lipsa unei prevederi exprese în art. 155 alin. (1) pct. 15 NCPC – norma specială, aceasta se va completa cu dispozițiile din norma generală – art. 58 alin. (3) NCPC, privind numirea curatorului special.

În acest caz special, apreciem că perioada în care va acționa curatorul special este limitată în timp, respectiv până la introducerea în cauză a moștenitorilor, adică până la termenul acordat de instanță, la cererea părții interesate, în acest sens. Dacă la termenul acordat de instanță pentru introducerea în cauză a moștenitorilor, aceștia nu au fost identificați și în mod corelativ introduși în cauza, procesul se va suspenda, iar funcția curatorului special va înceta.

De asemenea, opinăm că între momentul în care a fost desemnat și termenul acordat pentru introducerea în cauză a moștenitorilor, curatorului special i se vor comunica toate actele de procedură, inclusiv citațiile, fără ca aceasta să implice și obligativitatea din partea acestuia de a se prezenta la termenul de judecată, pentru că norma legală specială – art. 155 alin. (1) pct. 15 NCPC – reglementează exclusiv locul citării.

h. în cazul decesului debitorului în faza executării silite – art. 687 alin. (1), art. 688 alin. (1) și (3) și art. 689 NCPC

Cele două texte legale menționate, reglementează trei situații relevante, în caz de deces al debitorului:

- prima situație să referă la decesul debitorului înainte de sesizarea executorului judecătoresc, mai exact înainte de înregistrarea cererii de executare silită la biroul executorului judecătoresc – art. 687 alin. (1) NCPC;
- a doua situație, se referă la decesul debitorului după sesizarea organului de executare, dar înainte de începerea executării silite – art. 688 alin. (1) și (3) NCPC;
- a treia situație, se referă la decesul debitorului după începerea executării silite – art. 689 NCPC.

În prima situație, în care debitorul a decedat înainte de sesizarea executorului judecătoresc, nicio executare silită nu poate fi pornită și deci nu devine incidentă norma legală privind numirea curatorului special.

În a doua și a treia situație, adică atunci când decesul debitorului intervine după sesizarea executorului judecătoresc, respectiv după începerea executării silite, norma legală prevăzută de art. 58 NCPC, devine incidentă.

În aceste ultime două situații, în caz de deces al debitorului și până la numirea unui curator al succesiunii¹⁵ ori a reprezentantului sau ocrotitorului legal, în cazul moștenitorilor lipsiți de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, instanța de executare, la cererea creditorului sau a executorului judecătoresc, va numi un curator special pentru executare, dispozițiile art. 58 NCPC aplicându-se în mod corespunzător.

De precizat că desemnarea curatorului special are caracter temporar, ea fiind limitată în timp până la desemnarea curatorului succesiunii, respectiv până la numirea reprezentantului sau ocrotitorului legal.

Însă, în toată această perioadă, curatorul special va avea obligațiile prevăzute de art. 58 alin. (3) NCPC, inclusiv aceea de apărare a intereselor moștenitorilor pe care îi reprezintă, termenele de îndeplinire a tuturor actelor de procedură curgând împotriva acestuia de la momentul în care a fost desemnat de instanța de executare, cum ar fi termenul de exercitare a unei contestații la executare și în mod corelativ, de reprezentare în fața instanței de executare, la toate termenele de judecată, și apărare a intereselor moștenitorilor pe care îi reprezintă.

De aceea, apreciem, că în situația numirii unui curator special, în procedura execuțională, acesta nu are obligația doar de primire a actelor de executare comunicate de executor, ci și de prezență efectivă atât în fața executorului judecătoresc¹⁶ pe toată perioada de desfășurare a executării, cât și în fața instanței de executare, la toate termenele de judecată, atunci când este parte într-o contestație la executare.

2. Dacă este posibilă stabilirea domiciliului procesual al părții la sediul profesional al avocatului curator, cu privire la dreptul acestuia de exercitare a profesiei de avocat.

Referitor la a doua chestiune ce face obiectul prezentei opinii științifice, nu ne putem ascunde surprinderea unei atare nelămuriri.

Răspunsul este evident și nu poate constitui obiect de interpretare doctrinară și/sau jurisprudențială, având în vedere dispozițiile exprese ale art. 155 alin. (1) pct. 7 NCPC, potrivit cărora incapabilii sau cei cu capacitate de exercițiu restrânsă, sunt citați prin reprezentații sau

¹⁵ Adică a curatorului numit în condițiile art. 1.136 NCC.

¹⁶ Desigur, în raport de modalitatea de executare silită și de nevoile concrete pe care aceasta le implică, pentru ca ar fi lipsit de sens, spre pildă, să se prezinte la executor curatorul special în cazul unei popiri.

ocrotitorii lor legali, la domiciliul ori sediul acestora, după caz, *iar în caz de numire a unui curator special, potrivit art. 58 NCPC, citarea se va face prin acest curator la sediul său profesional (s.n.).*

De asemenea, potrivit art. 155 alin. (1) pct. 15 NCPC, *citarea moștenitorilor, se va face, până la intervenirea lor în proces, printr-un curator special numit de instanță, la domiciliul sau la sediul profesional al acestuia (s.n.)*¹⁷.

În concluzie, având în vedere dispozițiile legale anterior citate, considerăm că nu există niciun impediment legal, care să împiedice stabilirea domiciliului procesual al părții la sediul profesional al avocatului curator.

București, 20 august 2017

¹⁷ A se vedea, pentru detalii, Gh. Florea, în V.M. Ciobanu, M. Nicolae (coord.), *Noul Cod*, p. 607.